

KREŠŤANSKÁ VIERA A SPOLOČNOSŤ

-

VIERA A ZDRAVIE

Pavel Hanes

Banská Bystrica, 25. november 2025

ČO JE TO „VIERA“

PSYCHOLOGICKÁ VIERA

- Psychologická viera je ľudská schopnosť dôvery, istoty a oddanosti.

FILOZOFICKÁ VIERA

- Podľa Jaspersa filozofická viera je rozumová a nedogmatická dôvera, prostredníctvom ktorej človek v otvorenosti existencie potvrdzuje transcendentno a zmysel v medziach ľudského poznania.

NÁBOŽENSKÁ VIERA

- viera v nadprirodzené zjavenie, božskú autoritu, spirituálnu skúsenosť

KREŠŤANSKÁ VIERA

- viera vo vzkrieseného Ježiša Krista založená na Biblii

VIERA AKO CENNÁ „KOMODITA“

VIERA: FUNDAMENT SPOLOČNOSTI

- Viera zabezpečuje **kohéziu** spoločnosti. (etické normy; inštitúcie; trh)
- Viera poskytuje morálnu a emocionálnu **infraštruktúru**. (rodina; priateľstvá; vzdelanie)
- Viera generuje **lojalitu** a **angažovanosť**. (politické hnutia; charita; kultúra; náboženstvo)

POUŽITIE VIERY (heslá)

- Viera **vítazí**. (politika, šport, vojna)
- Viera **uzdravuje**. (psychika, psychosomatika, zázrak)
- Viera **predáva**. (reklama)

EXISTENCIÁLNE PROBLÉMY VIERY

4

Irvin YALOM *Existential Psychotherapy* („ultimate concerns“)

- **smrť – sloboda – osamelosť – nezmyselnosť**

Smrť.

Najzjavnejšou a najľahšie pochopiteľnou „ultimátnou starosťou“ (ultimate concern) je smrť.

Sloboda.

Ďalšou ultimátnou starosťou – omnoho menej prístupnou – je sloboda. Obyčajne vnímame slobodu ako jednoznačne pozitívny pojem. ...No sloboda v perspektíve „ultimátneho základu“ je spätá s **úzkosťou**.

Existenciálna izolácia.

Treťou ultimátnou starosťou je izolácia – nie medziosobná izolácia so samotou, ani vnútorná izolácia (oddelenosť od častí seba), ale **fundamentálna izolácia** – izolácia tak od iných bytostí, ako aj od sveta – ktorá siaha hlbšie než ostatné formy izolácie.

Bezvýznamnosť (nezmyselnosť).

Štvrtou ultimátnou starosťou či danosťou existencie je bezvýznamnosť. Ak musíme zomrieť, ak si sami konštituujeme svoj svet, ak je každý z nás v konečnom dôsledku **sám v ľahostajnom vesmíre**, aký zmysel má potom život? Prečo žijeme? Ako máme žiť?

BOJ O VIERU: MODERNÉ „EVANJELIÁ“

Evanjelium **vedy**

- budúcnosť je vo vedeckom pokroku (technológie; transhumanizmus; ekológia)

Evanjelium **politiky**

- budúcnosť je v správnom politickom usporiadaní spoločnosti (kapitalizmus; komunizmus; suverenizmus...)

Evanjelium **konzumu**

- budúcnosť je v naplnení (fyzických) potrieb človeka (netrpieť žiadnym nedostatkom)

Evanjelium **sebazdokonaľovania** (selfizmus)

- budúcnosť je v dokonalom „ja“ (identite) (seba-uctievanie)

BOJ O VIERU: MODERNÉ DYSTÓPIE

UMELECKÁ IMAGINÁCIA

- **Techno-dohľad** & AI (napr. *Black Mirror*, *Westworld*, 1984)
- Kolaps **klímy** (*The Water Knife*, *Horizon Zero Dawn*)
- **Pandémia** a biohazard (*Station Eleven*, *The Last of Us*)
- **Ekonomická** nerovnosť a dlhové otroctvo (*Squid Game*, *The Hunger Games*)
- Chaos informácií a manipulácia **médiami** (*Fahrenheit 451*, *Don't Look Up*)

KONŠPIRÁCIE (zdravie, politika, klíma, technológia)

- Slobodomurári; Illuminati; Sionisti;
- COVID 19 (vyše 200 v rokoch 2020-21)
- revolúcie 1989
- Dvojičky 2001
- Mesiac 1969

NENAPLNENÉ EVANJELIÁ: PSYCHOLÓGIA STRATENEJ VIERY

SKLAMANÉ NÁDEJE („utópia sa nekoná“)

- Depresia (WHO: 5.7% dospelých)
- Úzkosť (WHO: 359 mil. r.2021)
- Závislosť (drogy, alkohol, gambling, nakupovanie...)
- Poruchy príjmu potravy a skreslené vnímanie tela
- Paranoia, spoločenská izolácia
- Solastalgia (úzkosť z environmentálnych zmien)

OBAVY Z NEPRIAZNIVÉHO VÝVOJA BUDÚCNOSTI

- Vyhorenie
- Hnev a ressentiment
- Emocionálna zraniteľnosť

DYSTÓPIE: PSYCHOLÓGIA VZRATAJÚCEHO STRACHU

HROZBY (reálne; umelecké; mysteriózne)

- Pandémia (obsesívne sebasledovanie; nedôvera k autoritám)
- Tajné spoločnosti (polarizácia; paranoia; démonizácia politiky)
- Techno-ovládanie (obavy zo straty súkromia)
- Eko-konšpirácie (fatalizmus; bezmocnosť)
- Ekonomické konšpirácie (chronická ustarostenosť; strach z nedostatku)

NÁSLEDKY

- Chorá imaginácia (maladaptívne bdelé snenie)
- Emocionálna strnulosť (znecitlivenie)

VIERA V PSYCHOTERAPII

NÁDEJ BUDÚCNOSTI (Yalom: smrť)

- (R.MAY, W.O. DOUGLAS) Potrebujeme vieru, ktorá nás zasväťí niečomu **väčšiemu a dôležitejšiemu než sme my sami** alebo náš majetok. Potrebujeme vieru, ktorej zasväťíme svoje životy. Potrebujeme vieru, pre ktorú by bolo slávou zomrieť. Len ak máme takúto vieru, sme slobodní žiť.

POKOJNÁ ISTOTA BYTIA (Yalom: sloboda)

- (E.FROMM) ...identifikácia s prírodou, kmeňom, náboženstvom poskytuje jednotlivcovi pocit istoty. Patrí sem, je **zakorenený v štruktúrovanom celku**, v ktorom má zaistenú pozíciu.

MEDZILUDSKÉ VZŤAHY (Yalom: izolácia)

- (C.ROGERS) „Vstupujem do vzťahu s istou hypotézou – alebo, ak chcete, s vierou –, že **moje sympatie, moja dôvera a moje porozumenie** pre vnútorný svet druhého človeka povedú k významnému procesu stávania sa.“

ZMYSLUPLNOSŤ BYTIA (Yalom: nezmyselnosť)

- (V.FRANKL) „Viera nie je myslenie zmenšené o realitu toho, o čom sa premýšľa, ale **myslenie zväčšené o existencialitu** toho, kto myslí.“

KREŠŤANSKÁ VIERA (JEŽIŠ AKO PSYCHOTERAPEUT)

NÁDEJ BUDÚCNOSTI (SMRŤ)

- **Ján 11:25** "Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie.

POKOJNÁ ISTOTA BYTIA (SLOBODA)

- **Matúš 11:28** Podďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním (dám odpočinúť).

MEDZIĽUDSKÉ VZŤAHY (IZOLÁCIA)

- **Ján 8:12** "Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tmách, ale bude mať svetlo života."

ZMYSLUPLNOSŤ BYTIA (BEZVÝZNAMNOSŤ)

- **Matúš 16:26** Ved' čo osoží človekovi, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?!

YALOM A JEŽIŠ¹¹

(FORMULÁCIA AI)

- Viera v zmŕtvychvstalého Ježiša odpovedá na Yalomove ultimátne starosti tým, že každú premieňa na zdroj nádeje.
- Jeho víťazstvo nad **smrťou** dáva istotu života, ktorý presahuje smrť.
- Jeho výzva nasledovať Ho naplňuje **slobodu** zmysluplnou poslušnosťou, ktorá je formovaná milosťou.
- Svojou prítomnosťou a spoločenstvom, ktoré tvorí, prekonáva **existenciálnu izoláciu**, uisťujúc veriacich, že nikdy nie sú opustení.
- Jeho zmŕtvychvstanie dáva životu **zmysel**, v ktorom láska, obeta a obnova určujú ľudské poslanie.

ĎAKUJEM ZA POZORNOST

